

ZASADY WERYFIKACJI WPROWADZENIE

Cele weryfikacji

Cel weryfikacji „kadr WSI” – żołnierzy i pracowników WSI, byłych żołnierzy i byłych pracowników WSI oraz jednostek organizacyjnych prowadzących działalność kontrwywiadowczą i wywiadowczą przed powołaniem WSI, określił Prezydent RP w uzasadnieniu do projektów trzech ustaw przesłanych Marszałkowi Sejmu RP w dniu 13 marca 2006 r. i brzmiał on następująco:

„Przewiduje się, iż w części kadrę nowych służb tworzyć będą obecni żołnierze oraz pracownicy WSI, z tym jednak zastrzeżeniem, iż będzie to możliwe jedynie po przeprowadzeniu przewidzianej w ustawie weryfikacji. Weryfikacja służb ma nastąpić poprzez oświadczenia składane przez żołnierzy i pracowników WSI mające na celu ujawnienie określonych działań, pełnienia określonych funkcji oraz wykonywania określonych zajęć.”

Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. określiła tylko jeden cel działań Komisji Weryfikacyjnej – **przeprowadzić weryfikację oświadczeń** złożonych przez żołnierzy i pracowników WSI, byłych żołnierzy i byłych pracowników WSI oraz jednostek organizacyjnych prowadzących działalność kontrwywiadowczą i wywiadowczą przed powołaniem WSI.

Wprowadzone zmiany w obowiązującej ustawie znoszącej/likwidującej WSI, uchwalone 14 grudnia 2006 r., określiły drugi cel działań Komisji Weryfikacyjnej – sporządzanie **Raportu i Uzpełnień Raportu** (tzw. Aneksów). Czas pokazał, że cel ten stał się głównym celem prac Komisji Weryfikacyjnej, do którego z wielkim zapamiętaniem i zaangażowaniem dążył Przewodniczący Komisji Weryfikacyjnej. Tym samym rozsądna logika weryfikacji kadr WSI określona przez Prezydenta RP została zastąpiona polityczną potrzebą PiS, dyskredytacją, ale nie kadr WSI, lecz czołowych polityków PO, co jednoznacznie pokazał arogancki sposób przeprowadzania weryfikacji kadr WSI i tendencyjna treść Raportu, a prawdopodobnie i tendencyjna treść jego pierwszego uzupełnienia (Aneksu), które to uzupełnienie do dnia dzisiejszego nie zostało opublikowane – **nikt nie poniósł też odpowiedzialności** za „polityczne” wykonanie ustawowego zadania.

Wymogi weryfikacji

Żołnierze i pracownicy WSI, byli żołnierze i byli pracownicy WSI oraz jednostek organizacyjnych prowadzących działalność kontrwywiadowczą i wywiadowczą przed powołaniem WSI, którzy mieli zamiar ubiegać się o pełnienie służby lub zatrudnienie w nowych służbach, musieli złożyć dwa oświadczenia i wnioski w terminie 30 dni od dnia wejścia ustawy w życie.

Dwa oświadczenia mogli również złożyć żołnierze i pracownicy WSI, którzy nie ubiegali się o przyjęcie do nowych służb, jak również byli żołnierze i byli pracownicy WSI oraz jednostek organizacyjnych prowadzących działalność kontrwywiadowczą i wywiadowczą przed powołaniem WSI. Miało to znaczenie: **praktyczne**, jeśli ktoś z byłych żołnierzy lub byłych pracowników WSI chciałby w przyszłości ubiegać się o przyjęcie do nowych służb lub **moralne**, aby pokazać, że wylewanie pomyj na WSI nie dotyczyło jego osoby.

Żołnierze oraz pracownicy WSI przebywający za granicą w celu realizacji zadań służbowych, którzy nie mogli złożyć oświadczeń w określonym terminie, mogli być wyznaczeni na stanowiska lub zatrudnieni w nowych służbach do 31 marca 2007 r., ale zostali zobowiązani przez ustawę do złożenia oświadczeń w terminie **14 dni** od dnia powrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 76 ustawy).

Nie złożenie dwóch oświadczeń przez żołnierza lub pracownika WSI uniemożliwiało wyznaczenie go na stanowisko służbowe lub zatrudnienie w nowych służbach. Żołnierze WSI, którzy nie złożyli wniosku o przyjęcie do nowej służby (też dwóch oświadczeń), zostali przeniesieni do rezerwy kadrowej MON. Stosunki pracy pracowników WSI, którzy nie złożyli wniosku o przyjęcie do nowej służby (też dwóch oświadczeń) wygasły z dniem zniesienia WSI, tj. 30 września 2006 r. – bez otrzymania odprawy (odszkodowanie z tytułu zwolnień grupowych nie przysługiwało). **Kolejny raz życie pokazało, że pracownik cywilny w resorcie obrony narodowej jest traktowany, jak człowiek drugiej kategorii.**

Odpowiedzialność karna weryfikowanych

Ustawa przewidywała, iż za złożenie oświadczeń niezgodnych z prawdą osoba, która oświadczyła nieprawdę podlega odpowiedzialności karnej – karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Ustawa nie przewidywała terminu ustania karalności za przestępstwo złożenia oświadczenia niezgodnego z prawdą.

Jednocześnie ustawa przewidywała, że osoby składające oświadczenia nie będą ponosić odpowiedzialności karnej za występki popełnione podczas i w związku z pełnieniem służby lub zatrudnieniem w WSI, jak również w wojskowych jednostkach organizacyjnych realizujących zadania w zakresie wywiadu wojskowego lub kontrwywiadu wojskowego przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o WSI, ujawnione w oświadczeniach lub w wyjaśnieniach przed Komisją Weryfikacyjną. Ustawa nie wyłączała odpowiedzialności karnej za popełnione zbrodnie. Z mocy ustawy, za czyny ujawnione w oświadczeniach lub wyjaśnieniach przed Komisją Weryfikacyjną osoba nie podlegała również odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Należy wspomnieć, że w projekcie ustawy skierowanej przez Prezydenta RP do Sejmu RP istniał zapis: „*Ze względu na szczególny charakter działań, których ma dotyczyć oświadczenie, przewiduje się, iż karalność przestępstwa polegającego na złożeniu nieprawdziwego oświadczenia ustaje po upływie 15 lat od złożenia oświadczenia.*”, ale w czasie prac w Parlamencie RP, zapis ten zniknął, a tym samym okres, po którym następuje przedawnienie czynu popełnienia przestępstwa „kłamstwa oświadczeniowego” będzie określał wymiar sprawiedliwości – w oparciu o istniejące przepisy prawa karnego.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego

Treść uchwalonej ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r., a następnie uchwalenie w dniu 14 grudnia 2006 r. zmian w treści ustawy, spowodowały, że posłowie SLD złożyli wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności części zapisów obu ustaw z Konstytucją RP. Złożony wniosek kwestionował poprawność zapisów w ustawie dotyczących **weryfikacji kadr WSI** oraz **Raportu i Uzupelnienia Raportu**.

W dniu 27 czerwca 2008 r. Trybunał Konstytucyjny w sześcioposobowym składzie, z udziałem wnioskodawcy oraz Sejmu RP i Prokuratora Generalnego rozpoznał wniosek. Trybunał Konstytucyjny rozpoznając wniosek dotyczący **weryfikacji kadr WSI** oraz **Raportu i Uzupelnień Raportu** wydał wyrok, iż na **18** kwestionowanych zapisów w ustawie, **13** zapisów **jest zgodnych**, **1** zapis **nie jest niezgodny** i **4** zapisy **są niezgodne** z zapisami Konstytucji RP (sygn. akt TK: K 51/07). Niezgodnymi zapisami ustawy z zapisami Konstytucji są:

- **Art. 70a** ustawy z 9 czerwca 2006 r. powołanej w punkcie 1, dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy z 14 grudnia 2006 r. powołanej w punkcie 1:
 - w zakresie, w jakim **nie gwarantuje zainteresowanym osobom dostępu do akt sprawy, jest niezgodny z art. 51 ust. 3 Konstytucji**,
 - w zakresie, w jakim **nie gwarantuje stronom prawa do wysłuchania w przedmiocie zebranych informacji, będących podstawą sporządzenia raportu Przewodniczącego Komisji Weryfikacyjnej, jest niezgodny z art. 51 ust. 4 Konstytucji**.
 - w zakresie, w jakim **nie przewiduje środków prawnych umożliwiających uruchomienie sądowej kontroli decyzji o podaniu do publicznej wiadomości danych osobowych objętych raportem Przewodniczącego Komisji Weryfikacyjnej, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji**,
- **Art. 70a ust. 2** ustawy z 9 czerwca 2006 r. powołanej w punkcie 1, dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy z 14 grudnia 2006 r. powołanej w punkcie 1 **jest niezgodny z art. 32 Konstytucji**,

Realizacja weryfikacji

Weryfikacji złożonych oświadczeń miała polegać na porównaniu ich z istniejącymi zasobami informacyjnym, zaś zadanie to wykonała Komisja Weryfikacyjna, która składała się z dwunastu członków powołanych przez Prezydenta RP oraz dwunastu członków powołanych przez Prezesa RM RP. Przewodniczącym Komisji Weryfikacyjnej spośród jej członków wyznaczał Prezydent RP. Komisja Weryfikacyjna posiadała dostęp do wszelkich, łącznie z zawierającymi tajemnicę państwową, materiałów archiwalnych i operacyjnych, a także innych dokumentów niezbędnych do weryfikacji złożonych oświadczeń. Obowiązek zapewnienia dostępu do materiałów spoczywał na Komisji do spraw Likwidacji WSI, a po utworzeniu SKW i SWW – na Szefach Służb. Weryfikację oświadczeń realizowały czteroosobowe zespoły robocze Komisji Weryfikacyjnej, w skład których wchodziło dwóch członków powołanych przez Prezydenta RP i dwóch powołanych przez Prezesa RM RP.

W przypadku powstania wątpliwości co do zgodności z prawdą oświadczeń złożonych przez osobę, Przewodniczący Komisji Weryfikacyjnej musiał pisemnie powiadomić tę osobą o zaistniałym fakcie i umożliwić jej złożenie wyjaśnień ustnych lub pisemnych. W celu wyjaśnienia istniejących wątpliwości zespół roboczy Komisji Weryfikacyjnej miał możliwość wysłuchiwania innych osób, które mogły pomóc w wyjaśnieniu sprawy. Po wyjaśnieniu wszystkich wątpliwości, Komisja Weryfikacyjna musiała wydać pisemne stanowisko dotyczące wszystkich złożonych oświadczeń co do ich zgodności z prawdą. Komisja Weryfikacyjna miała sukcesywnie przedstawiać Pełnomocnikom – a po utworzeniu SKW i SWW - Szefom Służb, stanowiska w sprawie zgodności z prawdą złożonych oświadczeń przez żołnierzy i pracowników WSI.

Warto zauważyć, że wyrażone przez Komisję Weryfikacyjną stanowiska w sprawach zgodności złożonych oświadczeń z prawdą nie miała żadnego prawnego wpływu na decyzje w sprawie wyznaczania żołnierzy zawodowych WSI na stanowiska służbowe, mianowania funkcjonariuszy na stanowiska służbowe oraz zatrudniania pracowników WSI w nowych służbach, gdyż decyzje te z mocy ustawy należały do Pełnomocników, a następnie Szefów nowych służb – po przeprowadzeniu przez nich postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydata. Pełnomocnik lub Szefowie musieli jedynie zapoznać się ze stanowiskiem Komisji Weryfikacyjnej. Ustawa umożliwia, że oświadczenia będą także przedmiotem analizy nowych służb, ale nie określa żadnych zasad w tym obszarze.

W przypadku stwierdzenia w stanowisku Komisji Weryfikacyjnej, że osoba, która złożyła oświadczenie, oświadczyła w nim nieprawdę, Przewodniczący Komisji Weryfikacyjnej, na wniosek zespołu roboczego, miał obowiązek pisemnie zawiadomić o tym fakcie prokuraturę.

Termin zniesienia Komisji Weryfikacyjnej leżał w gestii Prezesa RM, który Zarządzeniem Nr 130 z dnia 8 listopada 2007 r. wyznaczył dzień zakończenia prac Komisji Weryfikacyjnej na 30 czerwca 2008 r. (M.P. 2007 Nr 83 poz. 880).

Zgodnie z ustawą Komisja Weryfikacyjna po zakończeniu swoich prac była zobowiązana sporządzić **Sprawozdanie ze swojej działalności** oraz **Komunikat o wynikach pracy**, który miał być podany do publicznej wiadomości. Zakres informacji podlegających podaniu do publicznej wiadomości, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa państwa i ochrony informacji niejawnych miała określić Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Krótko po uchwaleniu 14 grudnia 2006 r. przez Sejm RP, dzięki głosom posłów PiS i PO, zmian do ustawy likwidującej WSI, Premier Rządu PiS polecił Przewodniczącemu Komisji Weryfikacyjnej Antoniemu Macierewiczowi sporządzenie Raportu. W dniu 16 lutego 2007 r. Prezydent RP wydał postanowienie o podaniu dokumentu: **„RAPORT o działaniach żołnierzy i pracowników WSI oraz wojskowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie wywiadu i kontrwywiadu wojskowego przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o Wojskowych Służbach Informacyjnych w zakresie określonym w art. 67 ust. 1 pkt 1 – 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. „Przepisy wprowadzające ustawę o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego oraz ustawę o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego” oraz o innych działaniach wykraczających poza sprawy obronności państwa i bezpieczeństwa Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej**” do publicznej wiadomości

w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (M.P. 2007 Nr 11 poz. 110), który sporządził i przekazał mu Przewodniczący Komisji Weryfikacyjnej Antoni Macierewicz w dniu 12 lutego 2007 r.

Szczegóły dotyczące **ustawowej procedury weryfikacji obowiązującej Komisję Weryfikacyjną** oraz **składu Komisji Weryfikacyjnej w okresie jej działalności** znajdują się w menu „**Weryfikacja/Wprowadzenie**”, natomiast materiały dotyczące Raportu znajdują się w menu: „**Raport**”.